

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lutego 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Bagiński

Protokolant: Dariusz Adamik

po rozpoznaniu na rozprawie 26 stycznia 2022 r. w B.

sprawy z odwołania Ł. T., P. R.

przeciwko Skarbowi Państwa - Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej w W.

o uchylenie kary z tytułu odpowiedzialności dyscyplinarnej

na skutek apelacji Skarbu Państwa - Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych 30 kwietnia 2021 r. sygn. akt III P 7/20

1) **zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1. i uchyla orzeczenie Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w W., wydane 4.09.2020 r. w sprawie (...) oraz poprzedzające je orzeczenie Dyrektora Aresztu Śledczego w W. B. nr (...) z 22.07.2020 w sprawie D/K.154.25.2020 w zakresie wymierzenia szer. P. R. kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby i wymierza karę ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby w Służbie Więziennej;**

2) **zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2. i uchyla orzeczenie Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w W., wydane 4.09.2020 r. w sprawie OI/K.154.9.2020.TŻ.WS oraz poprzedzające je orzeczenie Dyrektora Aresztu Śledczego w W. B. nr (...) z 21.07.2020 w sprawie D/K.154.24.2020 w zakresie wymierzenia st. kpr. Ł. T. kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby i wymierza karę ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby w Służbie Więziennej;**

3) **zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 3. i znosi między stronami koszty procesu za I instancję.**

Sygn. akt III APa 10/21

UZASADNIENIE

Powód Ł. T. w pozwie skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa - Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej w W. wniósł o uchylenie w całości orzeczenia Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w W., z 4 września 2020 r. w sprawie O./K.154.9.2020.TŻ.WS, utrzymującego w mocy orzeczenie Dyrektora Aresztu Śledczego w W.-B. nr (...) z 21 lipca 2020 r. w sprawie D/K. 154.24.2020 w przedmiocie wymierzenia st. kpr. Ł. T. - starszemu strażnikowi działu ochrony Aresztu Śledczego w W.-B. kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby i poprzedzającego je orzeczenia Dyrektora Aresztu Śledczego w W.-B. nr (...) z dnia 21 lipca 2020 r. w sprawie D/K. 154.24.2020 w przedmiocie wymierzenia st. kpr. Ł. T. - starszemu strażnikowi działu ochrony Aresztu Śledczego w W.-B. kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby

oraz wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania i zastępstwa procesowego wedle norm przewidzianych.

Powód P. R. w pozwie skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa - Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej w W. wniósł o uchylenie w całości orzeczenia Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w W., z 4 września 2020 r. w sprawie O./K.154.10.2020.TŻ.WS, utrzymującego w mocy orzeczenie Dyrektora Aresztu Śledczego w W.-B. nr (...) z 22 lipca 2020 r. w sprawie D/K. 154.2.2020 w przedmiocie wymierzenia szer. P. R. - strażnikowi działu ochrony Aresztu Śledczego w W.-B. kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby i poprzedzającego je orzeczenia Dyrektora Aresztu Śledczego w W.-B. nr (...) z 22 lipca 2020 r. w sprawie D/K. 154.2.2020 w przedmiocie wymierzenia szer. P. R. - strażnikowi działu ochrony Aresztu Śledczego w W.-B. kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby oraz wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania i zastępstwa procesowego wedle norm przewidzianych.

Powodowie, w tożsamo brzmiących pozwach, zarzucili nieustalenie dokładnie i jednoznacznie faktów z przebiegu zdarzenia z dnia 3 czerwca 2020 r. i poprzestanie na ogólnikowym stwierdzeniu, że jeden bądź obaj obwinieni konwojenci nie obserwowali osadzonego oraz nieustalenie skutków tego zdarzenia w świetle przesłanek wymiaru kary, wadliwe przeprowadzenie postępowania dyscyplinarnego, przejawiające się w naruszeniu ich prawa do obrony, dowolności ustaleń co do zaistnienia przesłanek prawa materialnego i naruszeniu art. 249 ustawy o Służbie Więziennej przez nieuwzględnienie okoliczności przemawiających na ich korzyść i naruszenie zasady domniemania niewinności. Obaj powodowie zarzucili również naruszenie art. 239 ustawy o Służbie Więziennej, przez nieuwzględnienie wszystkich okoliczności popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, w szczególności korzystnych dla nich, ocenianych przy wymiarze kary, błędne uznanie, że działania obwinionych wywołało poważne skutki przewinienia dyscyplinarnego, zwłaszcza istotne zakłócenie realizacji zadań Służby Więziennej lub naruszenie dobrego imienia Służby Więziennej oraz wymierzenie kary rażąco niewspółmiernej.

Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy o Prokuraturze Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej przekazała wykonywanie zastępstwa procesowego w sprawach z odwołań P. R. i Ł. T. Dyrektorowi Okręgowemu Inspektoratu Służby Więziennej w W., który, reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika, wniósł o oddalenie obu odwołań w całości i zasądzenie od obu powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych.

Zarządzeniem z dnia 21.12.2020 r. Sąd Okręgowy w Ostrołęce na podstawie art. 219 k.p.c. połączył do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawę z odwołania P. R. ze sprawą z odwołania Ł. T..

Wyrokiem z 30 kwietnia 2021 r. Sąd Okręgowy w Ostrołęce:

- 1) uchylił orzeczenie Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w W., wydane dnia 4.09.2020 r. w sprawie OI/K.154.10.2020.TŻ.WS i poprzedzające je orzeczenie Dyrektora Aresztu Śledczego w W. B. nr (...) z dnia 22.07.2020 w sprawie D/K.154.25.2020 w przedmiocie wymierzenia szer. P. R. kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Dyrektorowi Aresztu Śledczego w W. – B.;
- 2) uchylił orzeczenie Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w W., wydane dnia 4.09.2020 r. w sprawie OI/K.154.9.2020.TŻ.WS i poprzedzające je orzeczenie Dyrektora Aresztu Śledczego w W. B. nr (...) z dnia 21.07.2020 w sprawie D/K.154.24.2020 w przedmiocie wymierzenia st. kpr. Ł. T. kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Dyrektorowi Aresztu Śledczego w W. - B.;
- 3) zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w W. na rzecz powodów P. R. i Ł. T. kwoty po 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego wraz z odsetkami ustawowymi \

Sąd Okręgowy ustalił, że Ł. T. pełnił służbę w Służbie Więziennej od 4 maja 2015 r., na stanowisku starszego strażnika działu ochrony Aresztu Śledczego W.-B.. W toku służby został dwukrotnie wyróżniony i otrzymywał pozytywne opinie służbowe.

P. R. pełnił służbę w Służbie Więziennej od 3 stycznia 2018 r., na stanowisku strażnika działu ochrony Aresztu Śledczego W.-B..

Postanowieniami z 4 czerwca 2020 r. Dyrektor Aresztu Śledczego W.-B. wszczął przeciwko Ł. T. i P. R. postępowania dyscyplinarne w związku ze zdarzeniem, do którego doszło 3 czerwca 2020 r.

Ł. T. został obwiniony o to, że w trakcie realizacji konwoju osadzonego A. D., 3 czerwca 2020 r. nie dopełnił obowiązku wynikającego z pkt 1 i pkt 3 ppkt 11, ppkt 15 i ppkt 19 Instrukcji nr 36 dla stanowiska nr 36 - dowódca konwoju miasto z dnia 23 stycznia 2020 r. oraz § 60 pkt 1 i pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2016 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej (Dz.U. 2016 r., poz. 1804) i z § 17 pkt 1 Regulaminu nr 2/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 18 października 2010 r. w sprawie sposobu pełnienia służby przez funkcjonariuszy Służby Więziennej w ten sposób, że zaniechał prowadzenia obserwacji wskazanego osadzonego, w wyniku czego osadzony dokonał ucieczki z terenu szpitala, czym naruszył dyscyplinę służbową przez niedopełnienie ciężących na nim obowiązków - art. 230 ust. 1 i 3 pkt 4 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej.

Dnia 21 lipca 2020 r. Dyrektor Aresztu Śledczego W.-B. wydał orzeczenie nr (...), którym uznał Ł. T. winnym zarzucanych mu czynów i wymierzył mu karę dyscyplinarną wydalenia ze służby.

P. R. został obwiniony o to, że w trakcie realizacji konwoju osadzonego A. D. s. B., 3 czerwca 2020 r. nie dopełnił obowiązku wynikającego z pkt 1 i pkt 3 ppkt 9 Instrukcji nr 37 dla stanowiska nr 37 - konwojent miasto z dnia 23 stycznia 2020 r. oraz § 60 pkt 1 i pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2016 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej (Dz.U. 2016 r., poz. 1804) i z § 17 pkt 1 Regulaminu nr 2/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 18 października 2010 r. w sprawie sposobu pełnienia służby przez funkcjonariuszy Służby Więziennej w ten sposób, że zaniechał prowadzenia obserwacji wskazanego osadzonego, w wyniku czego osadzony dokonał ucieczki z terenu szpitala, czym naruszył dyscyplinę służbową przez niedopełnienie ciężących na nim obowiązków - art. 230 ust. 1 i 3 pkt 4 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej.

Dnia 22 lipca 2020 r. Dyrektor Aresztu Śledczego W.-B. wydał orzeczenie nr (...), którym uznał P. R. winnym zarzucanych mu czynów i wymierzył mu karę dyscyplinarną wydalenia ze służby.

W toku postępowań dyscyplinarnych ustalono że 3 czerwca 2020 r., około godziny 13-ej, po zakończonym badaniu lekarskim, do osadzonego A. D., uskarżającego się na bardzo silny ból kręgosłupa, kończyny górnej, dolnej, niedowład i brak czucia, został wezwany zespół ratownictwa medycznego. Około godziny 13.45 dowódca zmiany st. chor. W. G. został poinformowany o konieczności zorganizowania konwoju do pozawięziennej placówki służby zdrowia. Do konwoju dowódca zmiany wyznaczył st. kpr. Ł. T. na stanowisko dowódcy konwoju i szer. P. R. na stanowisko konwojenta. Funkcjonariusze zostali wyposażeni w broń, ręczne miotacze pieprzowe, pałki służbowe, kajdanki, kajdanki zespolone, kamizelki i zestawy środków ochrony osobistej (w tym kombinezony). Ł. T. i P. R. przed rozpoczęciem konwojowania odebrali instruktaż. Po przyjeździe do szpitala (...) zmierzono temperaturę ciała i podjęto decyzję o umieszczeniu go w izolatorium celem pobrania wymazu na obecność C.-19. Decyzją Ł. T. konwojenci rozdzielili się: P. R. udał się do okienka obserwacyjnego sali nr 4 (izolatorium), a Ł. T. z obsługą medyczną odtransportował osadzonego do drzwi wejściowych do „strefy brudnej” (gdzie mieściło się izolatorium). Pozostawił tam osadzonego i udał się do miejsca pełnienia służby konwojenta. A. D. został umieszczony w sali nr 4, w bezpośrednim zasięgu wzroku konwojentów. Ł. T. dokonał sprawdzenia tego pomieszczenia wzrokowo, przez okienko i mimo że drzwi do „strefy brudnej” nie były zamykane ani w jakikolwiek sposób zabezpieczone, nie podjął żadnych działań mających na celu prawidłowe zabezpieczenie tej strefy, nie rozdzielił również zadań

między sobą a P. R.. Ł. T. stosował się do wytycznych personelu. Po godz. 15.00, w związku z podjęciem decyzji o konieczności przeprowadzenia badania TK, Ł. T. przebrał się w kombinezon ochronny i udał się z pracownikami służby zdrowia i osadzonym na badanie. Po zakończeniu badania odstąpił od zabezpieczenia drzwi w „strefie brudnej”, zdjął kombinezon i wrócił do „strefy czystej”. Od 15.36 do 16.45 A. D. przebywał w sali nr 4, w kajdankach zespolonych. O 16.45 osadzony samodzielnie opuścił salę nr 4 przez otwarte, niezabezpieczone drzwi do „strefy brudnej”. O 16.49 na wózku inwalidzkim opuścił teren szpitala. Ł. T. zorientował się, że osadzonego nie ma, ok. godz. 16.54. Ł. T. poinformował personel szpitala, że osadzony nie został zabrany na kolejne badania i o możliwej ucieczce osadzonego i z P. R. rozpoczął poszukiwania A. D. w pomieszczeniach szpitala i na terenie zewnętrznym. P. R. zwrócił się ochrony szpitala o doraźne przejrzanie monitoringu. Ł. T. o godz. 17.18 poinformował o zdarzeniu dowódcę zmiany. Następnie dalej prowadził poszukiwania osadzonego.

W orzeczeniu nr (...) odnośnie Ł. T. Dyrektor Aresztu Śledczego uznał, że: brak podjęcia decyzji w kwestii zabezpieczenia drzwi do sali nr 4 i zorganizowanie obserwacji osadzonego przez dwóch konwojentów tylko z jednej strony pomieszczenia stanowi ewidentne niedopełnienie obowiązku, o którym stanowi pkt 3 ppkt 11, 15 i 19 Instrukcji nr 36 dla stanowiska nr 36 - dowódca konwoju miasto z dnia 23 stycznia 2020 r. oraz § 60 pkt i 3 rozporządzenia w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, a także, że zorientowanie się o ucieczce osadzonego dopiero po 9 minutach od jego samodzielnego wyjścia wskazuje na wykonanie obowiązków w sposób nierzetelny, z niedopełnieniem obowiązków przewidzianych w Instrukcji nr 36 oraz, że poinformowanie o ucieczce osadzonego dowódcy zmiany po 33 minutach od faktycznej ucieczki i po 24 minutach po zorientowaniu się w sytuacji stanowi naruszenie obowiązku określonego w pkt 3 ppkt 19 Instrukcji nr 36.

W orzeczeniu nr (...) odnośnie P. R. Dyrektor Aresztu Śledczego uznał, że P. R. nieprawidłowo realizował swoje obowiązki służbowe określone pkt 3 ppkt 9 Instrukcji nr 37 dla stanowiska nr 37 – konwojent miasto z dnia 23 stycznia 2020 r., gdyż zaprzestał ochrony osadzonego przez zaniechanie wykonywania czynności służbowych związanych z konwojowaniem polegających na przerwaniu ciągłości obserwacji i dozoru osadzonego, co skutkowało jego ucieczką z izolatorium (...) Szpitala (...) w W.. Zwłoka w poinformowaniu bezpośrednich przełożonych wyniosła 9 minut.

Zespół specjalistów powołanych w sprawie postawił tezę, że w krytycznym odcinku czasu obydwoj konwojenci siedzieli na krzesłach lub jeden z nich, zamiast ciągle obserwować osadzonego, zajmowali się czymś innym, odstępując tym samym od obowiązku nieprzerwanej obserwacji osadzonego.

Dyrektor Aresztu Śledczego W.-B. wymierzając karę wydalenia ze służby Ł. T. ze służby wskazał, że w jego przypadku wziął pod uwagę jako okoliczności łagodzące: dotychczasowy jej przebieg (dwukrotne wyróżnienie, pozytywne opinie), nieumyślność naruszenia i podjęcie starań o zmniejszenie skutków zdarzenia, zaś jako okoliczności obciążające: wystąpienie poważnych skutków przewinienia, istotne zakłócenie realizacji zadań Służby Więziennej i naruszenie jej dobrego imienia. Odnośnie P. R. Dyrektor Aresztu Śledczego W.-B. wymierzając karę wydalenia ze służby wskazał, że wziął pod uwagę jako okoliczności łagodzące: krótki, ale pozytywny przebieg służby, nieumyślność naruszenia i podjęcie starań o zmniejszenie skutków zdarzenia, zaś jako okoliczności obciążające: wystąpienie poważnych skutków przewinienia, istotne zakłócenie realizacji zadań Służby Więziennej i naruszenie jej dobrego imienia.

Zarówno Ł. T., jak i P. R., złożyli odwołania od orzeczeń Dyrektora Aresztu Śledczego W.-B.. Dnia 4.09.2020 r. Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej wydał orzeczenia o utrzymaniu w mocy orzeczeń wydanych w I instancji.

W związku ze zdarzeniem z dnia 3.06.2020 r. Komenda Rejonowa Policji W. VI, pod nadzorem Prokuratury Rejonowej W. P., prowadziła śledztwo w sprawie o popełnienie czynu z art. 231 § 1 k.k. Postępowanie to zostało zakończone postanowieniem o umorzeniu śledztwa wobec braku znamion czynu zabronionego. W uzasadnieniu wskazano, że zachowania powodów nie wyczerpują znamion przestępstwa, funkcjonariusze nie dopuścili się bowiem czynu zabronionego, ani nie mieli na celu popełnienia takiego czynu.

Sąd Okręgowy wskazał, że obaj powodowie domagali się uchylenia kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby, nałożonej na nich orzeczeniami Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w W.-B., utrzymującym w mocy orzeczenia Dyrektora Aresztu Śledczego w W.-B. o wymierzeniu kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby.

Sąd Okręgowy odwołał się do treści art. 230 ust. 1 i 2, art. 232 i art. 239 ustawy z dnia 9.04.2010 r. o Służbie Więziennej i stwierdził, że w myśl tych przepisów przełożony dyscyplinarny, który dokonał wyboru sankcji, przed jej ostatecznym zastosowaniem ma obowiązek uwzględnić wszystkie okoliczności enumeratywnie wymienione wpływające na zaostrzenie wymiaru kary, jak też i na złagodzenie wymiaru kary. W tym celu nie jest wystarczające ogólne przepisanie sformułowań ustawowych. Przełożony dyscyplinarny ma obowiązek w treści orzeczenia, w części zawierającej uzasadnienie prawne odnieść się do wszystkich przesłanek zwartych w czterech punktach art. 239 ust. 2, przez podporządkowanie dokonanych ustaleń pod treść norm prawnych, a następnie określić, które z nich wpływają na zaostrzenie wymiaru kary, z drugiej strony analogicznie ma obowiązek odnieść się do przesłanek zwartych w czterech punktach art. 239 ust. 3 i jednoznacznie wskazać, które z nich wpływają na złagodzenie kary (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 13 czerwca 2018 r. III APa 2/18).

Sąd Okręgowy wskazał, że z powołanych przepisów nie wynika, za jakie przewinienia służbowe wymierza się dany środek. Nie budzi wątpliwości, że kara wydalenia ze służby jest najsurowszą z kar, która powinna być orzeczona za przewinienie dyscyplinarne o znacznym stopniu szkodliwości, co jest równoznaczne z uznaniem, że funkcjonariusz nie powinien pełnić służby w Służbie Więziennej. W ramach odwołania od zapadłego orzeczenia, na podstawie art. 263 cytowanej ustawy o SW, sąd pracy bada prawidłowość rozstrzygnięcia dyscyplinarnego.

W ocenie Sądu Okręgowego istotą sporu było ustalenie, czy zastosowana wobec powodów najsurowsza kara dyscyplinarna tj. wydalenie ze służby była adekwatna do stopnia naruszenia przez powodów dyscypliny służby i czy wspomniana kara uwzględniała wszystkie występujące w niniejszej sprawie okoliczności wpływające na jej zaostrzenie, jak i złagodzenie.

Powodowie nie negowali co do zasady przebiegu przedmiotowego zdarzenia z dnia 3.06.2020 r., jaki został ustalony w toku postępowania dyscyplinarnego, argumentowali jedynie, że zastosowane w stosunku do nich kary wydalenia ze służby są niewspółmierne do popełnionego przewinienia i nie uwzględniają w dostatecznym stopniu przebiegu ich dotychczasowej nienagannej służby, jak też wszystkich okoliczności towarzyszących zdarzeniu.

Sąd dał wiarę zeznaniom powodów. Zdaniem Sądu Okręgowego były one szczere i zgodne z prawdą. Znajdują potwierdzenie w zeznaniach świadka W. G. – dowódcy zmiany. Zeznał, że to dowódca konwoju podejmuje decyzje po sprawdzeniu sali, czy można zostać na zewnątrz. Ich obowiązkiem było cały czas patrzeć na osadzonego, nie mogli spuszczać z niego wzroku. Od dowódcy konwoju, telefonicznie dowiedział się, że osadzony uciekł. Natychmiast została uruchomiona machina poszukiwawcza. Osadzony został ujęty ok. godziny 18:00. Świadek zeznał, że szkoda mu powodów, bo byli dobrymi funkcjonariuszami, nikt nie miał do nich zastrzeżeń. Podkreślił, że nie może powiedzieć o nich nic złego. Zdaniem świadka zastosowana względem powodów kara jest zbyt surowa, powinni dostać taką karę, żeby mogli zostać w służbie.

Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom świadka. Korespondowały one z zeznaniami powodów i pozostałym materiałem dowodowym.

W przekonaniu Sądu Okręgowego w świetle wyjaśnień obu powodów, zeznań świadka G. i dowodów z akt postępowania dyscyplinarnych, nie może budzić wątpliwości, że powodowie dopuścili się przewinień dyscyplinarnych. Niezaprzeczalnym faktem jest, że powodowie zaniechali obserwacji osadzonego w wyniku czego osadzony dokonał ucieczki z terenu szpitala. Powodowie naruszyli tym samym dyscyplinę służbową, poprzez niedopełnienie ciężących na nich obowiązków. Do rozważenia postawiała ocena zasadności zastosowania wobec powodów kary wydalenia ze służby.

W tym zakresie Sąd Okręgowy uznał za zasadne zarzuty obu powodów co do niewspółmierności zastosowania wobec nich najsurowszej z przewidzianych kar dyscyplinarnych. Nie może budzić wątpliwości, że funkcjonariusz Służby Więziennej jest funkcjonariuszem publicznym i z uwagi na specyfikę swojej służby ciąży na nim większa odpowiedzialność za swoje działania, niż na innym urzędniku. Niemniej jednak w przypadku każdego przewinienia dyscyplinarnego takiego funkcjonariusza i wyborze kary za to przewinienie należy uwzględnić wszystkie okoliczności przemawiające zarówno na korzyść, jak też na niekorzyść funkcjonariusza.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 13.06.2018 r. w sprawie III APa 2/18 wskazał, że sankcja wydalenia ze służby, jako kwalifikowana, wymaga kwalifikowanej formy przewinienia dyscyplinarnego, którego funkcjonariusz co do zasady dopuszcza się tylko przy negatywnej i rażąco negatywnej ocenie w zakresie wszystkich przesłanek określonych w art. 239 ust. 1. Pozytywna ocena funkcjonariusza w zakresie chociażby jednej ze wskazanych przesłanek nakazuje orzecznikowi dyscyplinarnemu szczególnie wnikliwie rozważyć zastosowanie tej najsurowszej sankcji i szczególnie wnikliwie uzasadnić jej ostateczne zastosowanie. Powyższy pogląd Sąd orzekający w przedmiotowej sprawie w pełni podziela i aprobuje.

Sąd Okręgowy stwierdził, że organ dyscyplinarny, w przypadku obu powodów, dopatrył się zarówno okoliczności przemawiających za zaostrzeniem, jak też złagodzeniem wymierzonych kar.

W stosunku do Ł. T. jako okoliczności łagodzące zostały wskazane: dotychczasowy przebieg służby (dwukrotne wyróżnienie, pozytywne opinie), nieumyślność naruszenia i podjęcie starań o zmniejszenie skutków zdarzenia, zaś jako okoliczności obciążające: wystąpienie poważnych skutków przewinienia, istotne zakłócenie realizacji zadań Służby Więziennej i naruszenie jej dobrego imienia.

Odnośnie P. R. jako okoliczności łagodzące zostały wskazane: krótki, ale pozytywny przebieg służby, nieumyślność naruszenia i podjęcie starań o zmniejszenie skutków zdarzenia, zaś jako okoliczności obciążające: wystąpienie poważnych skutków przewinienia, istotne zakłócenie realizacji zadań Służby Więziennej i naruszenie jej dobrego imienia.

Sąd Okręgowy podkreślił, że zarówno w orzeczeniach Dyrektora Aresztu Śledczego, jak też w orzeczeniach Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w W. przesłanki te nie zostały w sposób należyty wyjaśnione i umotywowane. Niewątpliwym jest, że zaistniała sytuacja godziła w dobre imię Służby Więziennej. Dobre imię Służby Więziennej i jej społeczny wizerunek są niewątpliwie dobrami niezwykle istotnymi, ponieważ budują autorytet społeczny Służby. Nie mogą jednak być traktowane jako nadrzędne przy wyborze kary dyscyplinarnej. Ponadto w niniejszej sprawie, w ocenie Sądu Okręgowego, nie zostało wyjaśnione na czym miało polegać wystąpienie poważnych skutków przewinienia i istotne zakłócenie realizacji zadań Służby Więziennej. Poza sporem jest, że osadzony w krótkim czasie po ucieczce ze szpitala został ujęty przez policję. W ocenie Sądu Okręgowego brak jest podstaw do przyjęcia, by ucieczka osadzonego spowodowała realne zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego, tym bardziej, że został on w stosunkowo krótkim czasie ujęty przez Policję i nie należał do kategorii skazanych szczególnie niebezpiecznych.

W ocenie Sądu Okręgowego zasadny jest zatem podnoszony w odwołaniach zarzut naruszenia przez organ dyscyplinarny art. 239 ustawy o Służbie Więziennej, który nakazuje przełożonemu dyscyplinarnemu, przed wyborem i zastosowaniem sankcji za przewinienie dyscyplinarne, uwzględnienie wszystkich enumeratywnie wymienionych okoliczności wpływających zarówno na zaostrzenie, jak też złagodzenie kary. Tymczasem w niniejszej sprawie organ dyscyplinarny, pomimo, iż dopatrył się w przypadku każdego z powodów aż trzech okoliczności łagodzących, de facto nie wziął ich pod uwagę, stosując karę najsurowszą z możliwych, co w takiej sytuacji wydaje się być niezrozumiałe, tym bardziej, że ustawa o Służbie Więziennej przewiduje aż siedem różnych kar dyscyplinarnych (art. 232).

W ocenie Sądu Okręgowego zasadny jest również zarzut pozbawienia powodów prawa do obrony, poprzez uniemożliwienie im zapoznania się z aktami sprawy. Stosownie do treści art. 248 ust. 1 ustawy o Służbie Więziennej w toku postępowania dyscyplinarnego obwiniony ma prawo do: odmowy składania wyjaśnień, zgłaszania wniosków dowodowych oraz przeglądania akt postępowania dyscyplinarnego oraz sporządzania z nich notatek, z zastrzeżeniem

ust. 2, ustanowienia obrońcy, którym może być adwokat, radca prawny lub wskazany przez obwinionego funkcjonariusz, który wyraził zgodę na reprezentowanie obwinionego w toku postępowania dyscyplinarnego i postępowania odwoławczego; wnoszenia do przełożonego dyscyplinarnego zażaleń na postanowienia wydane w toku postępowania przez rzecznika dyscyplinarnego, w terminie 7 dni od dnia doręczenia i w przypadkach wskazanych w ustawie; na postanowienia wydane przez przełożonego dyscyplinarnego zażalenie przysługuje do wyższego przełożonego dyscyplinarnego, z zastrzeżeniem art. 253 ust. 8. Stosownie do ust. 2 rzecznik dyscyplinarny może, w drodze postanowienia, odmówić udostępnienia akt, jeżeli sprzeciwia się temu dobro postępowania dyscyplinarnego. Na postanowienie przysługuje zażalenie. Ponadto ustanowienie obrońcy uprawnia go do działania w całym postępowaniu dyscyplinarnym, nie wyłączając czynności po uprawomocnieniu się orzeczenia, jeżeli nie zawiera ograniczeń (ust. 3).

Z akt postępowania dyscyplinarnego wynika, że pełnomocnik obu powodów zgłaszał wniosek o udostępnienie akt dyscyplinarnych 29.07.2020 r. Pismem z 30.7.2020 r. odmówiono mu udostępnienia akt, ponieważ przepisy wskazują, w jakim terminie obwiniony może zapoznać się z aktami postępowania, a ustawa nie przewiduje szczególnych uprawnień w tym zakresie dla obrońców obwinionych. Tymczasem, jak wynika z treści cyt. wyżej art. 248 ust. 2 tylko rzecznik dyscyplinarny może, w drodze postanowienia, odmówić udostępnienia akt, jeżeli sprzeciwia się temu dobro postępowania dyscyplinarnego, przy czym na postanowienie przysługuje zażalenie. Rację mają więc powodowie zarzucając, że decyzja powyższa pozbawiła ich fundamentalnego prawa do brony swoich praw. Nie można zgodzić się z pozwanym, że prawo do przeglądania akt i dokonywania z nich notatek może być realizowane tylko do momentu zaznajomienia się obwinionego z materiałami postępowania – gdyż powyższe stoi w sprzeczności z treścią cyt. wyżej art. 248 ust. 3 ustawy o Służbie Więziennej.

Sąd Okręgowy wskazał, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy organ dyscyplinarny będzie miał na względzie wszystkie opisane wątpliwości i po ich wyjaśnieniu dokona ponownych ustaleń w zakresie istotnym dla zastosowania względem obu powodów kar dyscyplinarnych i ich wymiaru. Wyniki tych ustaleń należy zestawić z dotychczasowym przebiegiem służby obu powodów i ich oceną jako funkcjonariuszy. W następnej kolejności organ dyscyplinarny rozważy sankcję adekwatną do wagi przewinienia powodów. W tym względzie weźmie pod uwagę wszystkie konkretne przesłanki wskazane w treści art. 239 ust. 1, dokona jednoznacznego ustalenia co do stopnia winy, uwzględni wszystkie okoliczności w jakich doszło do przewinienia, ustali i określi jakie następstwa dla służby wywołało przewinienie dyscyplinarne każdego z powodów, określi też jakiej rangi przepisy naruszył obwiniony, czy są to regulacje istotne dla funkcjonowania służby oraz w jakim stopniu zostały naruszone, z jakich pobudek; ustali i określi zachowanie obwinionych przed popełnieniem przewinienia oraz po jego popełnieniu, a także dotychczasowy przebieg służby. Organ dyscyplinarny weźmie też pod uwagę i należy oceni okoliczności, że osadzony był pacjentem z podejrzeniem zarażenia koronawirusem, co okazało się dopiero w szpitalu. Mając na względzie jednoznaczne ustalenia w zakresie wszystkich wskazanych okoliczności pracodawca dokona wyboru jednej spośród siedmiu sankcji wskazanych w art. 232 pamiętając przy tym, że wydalenie ze służby jest sankcją najsurowszą. Jak wskazano wyżej, sankcja ta, jako kwalifikowana wymaga zatem kwalifikowanej formy przewinienia dyscyplinarnego, którego funkcjonariusz co do zasady dopuszcza się tylko przy negatywnej i rażąco negatywnej ocenie w zakresie wszystkich przesłanek określonych w art. 239 ust. 1. Pozytywna ocena funkcjonariusza w zakresie chociażby jednej ze wskazanych przesłanek nakazuje orzecznikowi dyscyplinarnemu szczególnie wnikliwie rozważyć zastosowanie tej najsurowszej sankcji i szczególnie wnikliwie uzasadnić jej ostateczne zastosowanie. Podkreślić należy w tym miejscu, że przełożony dyscyplinarny ma obowiązek w treści orzeczenia, w części zawierającej uzasadnienie prawne odnieść się do wszystkich przesłanek zawartych w art. 239 ust. 2, przez podporządkowanie dokonanych ustaleń pod treść norm prawnych, a następnie określić, które z nich wpływają na zaostrzenie wymiaru kary; z drugiej strony analogicznie ma obowiązek odnieść się do przesłanek zawartych w art. 239 ust. 3 i jednoznacznie wskazać, które z nich wpływają na złagodzenie kary. Ponadto swoje stanowisko w tym zakresie w sposób przekonujący uzasadni i umotywuje. W ocenie Sądu Okręgowego postępowanie dyscyplinarne przeprowadzone wg wyżej opisanej procedury pozwoli na praworządną ocenę sytuacji prawnej obu powodów. Przy czym przełożony dyscyplinarny będzie miał oczywiście obowiązek zachowania wymogów w zakresie prawa obwinionego do obrony, prawa do zapoznania się aktami i wyrażenia w sprawie własnego stanowiska.

Apelacje od tego wyroku wniósł Skarb Państwa - Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej. Zaskarżył wyrok w całości, zarzucił mu:

1) naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy, a to art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie w zw. z art. 232 ust. 1-6 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej, co w świetle art. 241 ust. 4 tej ustawy oraz ustaleń Sądu co do faktu popełnienia przez Ł. T. i P. R. zarzucanych im czynów, do popełnienia, których sami się przyznali było oczywiste, konieczne i niezbędne dla osiągnięcia celów postępowania dyscyplinarnego tj. aby winni ponieśli karę, zaś jego niezastosowanie prowadzi do zniweczenia tego celu,

2) dokonanie błędnej ocenie przeprowadzonych dowodów i niezasadnym wywiedzeniu, iż wymierzona kara nie jest w świetle art. 239 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o Służbie Więziennej adekwatna do popełnionego przewinienia dyscyplinarnego i stopnia zawinienia przez każdego z powodów, w wyniku przeprowadzenia w sposób zbyt ogólny analizy pojęcia „dobra służby”, jako warunku sine qua non postępowania dyscyplinarnego a nadto jako dobra priorytetowego z uwagi na publiczny charakter służby powodów i korzystania przez nich w związku z przynależnością do określonej grupy zawodowej z licznych przywilejów, z pominięciem treści roty ślubowania, o której mowa w art. 41 ust. 1 ustawy o Służbie Więziennej oraz bez uwzględnienia faktu, iż konieczności ujawnienia ucieczki osadzonego jako zdarzenia nadzwyczajnego, konieczności powiadomienia Policji i rozpoczęcia oficjalnych działań poszukiwawczych jawią się jako najważniejsze uchybienia funkcjonariuszy pełniących służbę na stanowiskach konwojowych,

3) naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 239 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej polegającą na mylnym przyjęciu, iż istnienie okoliczności łagodzących wyklucza wymierzenie najwyższej kary dyscyplinarnej, pomimo iż zadania stawiane ustawowo funkcjonariuszom Służby Więziennej w zakresie wykonywania kar i środków izolacyjnych wobec osób osadzonych w jednostkach penitencjarnych wskazują na przyjęcie, iż „zagubienie” w trakcie konwoju osadzonego musi być traktowane jako jedno z najpoważniejszych uchybień obowiązkowi funkcjonariusza Służby Więziennej, zwłaszcza, gdy jest wynikiem błędnej realizacji konwoju, co Sąd stwierdził w sposób jednoznaczny, a co miało wpływ na wynik sprawy

4) naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 239 ust. 2 pkt 4 ustawy o Służbie Więziennej w wyniku jego całkowitego pominięcia w analizie sprawy w odniesieniu do Ł. T. i niezwrócenie uwagi, iż w/w działał w obecności podwładnego tj. P. R., a w związku z czym miał obowiązek czuwać nad prawidłowością realizacji czynności konwojowych poprzez ich prawidłowe rozdzielenie i baczenie nad ich prawidłowym wykonaniem przez podwładnego, co wynika także z pkt 1 i 3 ppkt 11, 15 i 19 instrukcji nr 36 dla stanowiska nr 36 - dowódca konwoju miasto z dnia 23 stycznia 2020 r., a co miało wpływ na wynik sprawy,

5) naruszenie prawa materialnego a to art. 248 ust. 1 pkt 3 i 4, art. 248 ust. 2, art. 243 ust. 1 i art. 251 ust. 6 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej poprzez błędne uznanie, iż przełożony dyscyplinarny tj. Dyrektor Aresztu Śledczego w W. B. był obowiązany po zakończeniu prowadzenia w I instancji postępowania dyscyplinarnego udostępnić obrońcy akta sprawy, zaś nieudostępnienie ich stanowiło naruszenie prawa do obrony, pomimo iż do obwinieni byli zapoznani z tymi aktami, sporządzenie i wniesienie odwołania nie wymaga precyzyjnego określenia zarzutów, zaś stronie i jej obrońcy przysługują analogiczne prawa żądania udostępnienia akt na etapie postępowania prowadzonego przed wyższym przełożonym dyscyplinarnym, zaś w tym konkretnym przypadku ani powodowie, ani ich obrońca z takiego prawa nie skorzystali w toku II instancji.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji względnie
- zmianę wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie odwołania albo też stwierdzając, iż wymierzone kary są nieadekwatne, orzec jedną z kar, o których mowa w art. 232 pkt 2-6 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej.

W odpowiedzi na apelację pozwani wniesli o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Ustalenia dokonane przez sąd pierwszej instancji nie były kwestionowane w apelacji, znajdują też należyte oparcie w materiale sprawy. Dlatego Sąd Apelacyjny przyjął za własne ustalenia sądu pierwszej instancji.

Sąd pierwszej instancji szczegółowo ustalił stan faktyczny dokonał też rozważania co do zasadności kary i zasadniczo stwierdził, że organy dyscyplinarne nie wzięły pod uwagę okoliczności łagodzących oraz skutków naruszenia dyscypliny służbowej. Te stwierdzenia zasługują na pełną aprobatę.

Z jednej strony powodowie dopuścili się poważnego zaniedbania polegającego na tym, że nie sprawdzili wystarczająco czy zamknięte są drzwi prowadzące do sali, na której przebywał osadzony, a także zaniechali stałej obserwacji osadzonego. Z drugiej strony trzeba mieć na względzie, że osadzony nie należał do szczególnie niebezpiecznych przestępców, z uwagi na rodzaj popełnionego przestępstwa (art. 178a § 1 i 4 k.k. w zw. z art. 64§ 1 k.k.), wymierzoną karę (8 miesięcy pozbawienia wolności) jak i zachowanie w toku odbywania kary. Nadto nie bez znaczenia jest to, że zbiegły więzień został ujęty już po upływie godziny i 20 minut.

Słusznie też sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę na okoliczności dotyczące obwinionych. Przypomnieć zatem należy, że w stosunku do Ł. T. jako okoliczności łagodzące zostały wskazane: dotychczasowy przebieg służby (dwukrotne wyróżnienie, pozytywne opinie), nieumyślność naruszenia i podjęcie starań o zmniejszenie skutków zdarzenia. Natomiast odnośnie do P. R. jako okoliczności łagodzące zostały wskazane: krótki, ale pozytywny przebieg służby, nieumyślność naruszenia i podjęcie starań o zmniejszenie skutków zdarzenia.

Te okoliczności wskazują, że wymierzenie kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby było nadmiernie surowe. „Zagubienie” osadzonego w trakcie konwoju stanowi poważne uchybienie obowiązkowi funkcjonariusza. Jednakże nie każdą sytuację ucieczki osadzonego należy oceniać tak samo. Sąd Okręgowy szczegółowo wskazał na elementy strony przedmiotowej, jak i podmiotowej wskazujące na nieadekwatność wymierzonej kary dyscyplinarnej. Sąd Apelacyjny uznał, że odpowiednia będzie kara ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby.

Zwrócić należy uwagę, że wymierzenie kary obniżenia stopnia i/lub stanowiska nie byłoby możliwe w przypadku P. R. ponieważ miał on najniższy stopień i najniższe stanowisko. Wymierzenie obydwu powodom tej samej kary realizuje natomiast wewnętrzną sprawiedliwość, ponieważ dopuścili się oni podobnego przewinienia dyscyplinarного. Jakkolwiek odpowiedzialność Ł. T. jest większa o tyle, że był on dowódcą i miał większe doświadczenie, to z drugiej strony był on wyróżniany i pozytywnie opiniowany.

Mimo tego że Sąd Okręgowy uchylił orzeczenie organów dyscyplinarnych, to w ocenie Sądu Apelacyjnego rozpoznał istotę sprawy. Sąd pierwszej instancji dokonał bowiem precyzyjnych ustaleń faktycznych i rozważył zasadność wymierzenia kary w kontekście przepisów ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U.2021.1064 t.j.), dalej jako (...). Sąd Okręgowy uznał, że doszło pozbawienia powodów prawa do obrony, poprzez uniemożliwienie im zapoznania się z aktami sprawy. W ocenie Sądu Apelacyjnego okoliczność ta obecnie nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia, ponieważ – jak słusznie wskazuje apelacja - powodowie mogli składać wnioski dowodowe w toku postępowania dyscyplinarnego przed Okręgowym Inspektorem Służby Więziennej, jak też w toku postępowania sądowego. Odmowa zapoznania się z aktami nie uniemożliwiła dokonania prawidłowych ustaleń faktycznych.

Dlatego można by ewentualnie rozważyć uchylenie orzeczenia Dyrektora Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej. Nie było natomiast żadnego powodu do uchylenia orzeczenia organu dyscyplinarnego pierwszego stopnia.

Wyrok wydany przez Sąd Apelacyjny mimo formuły słownej uchylenia orzeczeń dyscyplinarnych, co nawiązuje do treści art. 221 ust. pkt 4 uSW i art. 222 ust. 2 uSW), w istocie zmienia je poprzez wymierzenie niższej kary dyscyplinarnej.

Rozważeniu podlegała kwestia czy sąd pracy uprawniony jest do zmiany zastosowanej kary dyscyplinarnej.

Występują dwa zasadnicze modele postępowania dyscyplinarnego: model komisyjno-sądowy (quasi sądowy) oraz model gabinetowy (karę wymierza przełożony).

W modelu gabinetowym przyjętym dla funkcjonariuszy służb mundurowych (Policja, (...), (...), (...), AW, SG) przewiduje się zasadniczo odwołanie do sądu administracyjnego. Odmienna jest procedura dyscyplinarna strażaków Państwowej Straży Pożarnej. Zgodnie z ustawą z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U.2021.1940 t.j.) na etapie wewnętrznym sprawy dyscyplinarne rozstrzygają organy quasi-sądowe (komisje dyscyplinarne), na etapie sądowym zaś sądy administracyjne. Z kolei w odniesieniu do funkcjonariuszy Służby Więziennej w pierwszej fazie sprawy dyscyplinarne rozstrzygają organy dyscyplinarne, w fazie jurysdykcyjnej zaś sądy pracy.

Warto podkreślić, że działalność sądów administracyjnych jest ukierunkowana głównie na kontrolę legalności działań organów dyscyplinarnych i orzeczenia są co do zasady kasatoryjne.

W modelu quasi-sądowym, w sytuacji przeniesienia sprawy na drogę postępowania przed sądem powszechnym zasadniczo przyjmuje się możliwość wymierzania zaostrzenia lub złagodzenia kary przez sąd.

W sprawach dyscyplinarnych wyróżnia się zatem model powszechny, w którym kontrolę orzecznictwa dyscyplinarnego sprawują sądy powszechne, na przykład sądy pracy oraz model sądowo-administracyjny, gdzie funkcję tę pełnią wojewódzkie sądy administracyjne. W odniesieniu do funkcjonariuszy model powszechny kontroli orzecznictwa dyscyplinarnego dotychczas został zastosowany tylko w odniesieniu funkcjonariuszy SW.

Ustanowione w art. 263 uSW prawo odwołania jest w swojej istocie uprawnieniem do złożenia wniosku o rozpoznanie sprawy przez sąd pracy.

W doktrynie wskazuje się, że „dla przebiegu postępowania przed sądem pracy szczególne znaczenie mają żądania (roszczenia), jakie może zgłosić w odwoławczym powództwie ukarany funkcjonariusz SW. Ustawa o SW oraz procesowe prawo pracy nie regulują tego zagadnienia, a zatem de lege lata dopuszczalne są wszelkie żądania (roszczenia) oparte zarówno na normach materialnoprawnych, jak i na normach proceduralnych. W szczególności funkcjonariusz, skarżąc wydane orzeczenie lub postanowienie, może domagać się uchylecia orzeczonej kary dyscyplinarnej ze względu na jej nielegalność lub (i) niezasadność (...). Wyliczenie powyższe nie ma charakteru enumeratywnego, ponieważ ustawa o SW oraz normy procesowego prawa pracy pozostawiają otwarty katalog roszczeń. (...) Sąd pracy ma w ramach swoich kompetencji jurysdykcyjnych uprawnienie do badania zasadności i legalności wszystkich aspektów wymierzonej kary dyscyplinarnej. (B. B. (2), Droga sądowa w sprawach dyscyplinarnych funkcjonariuszy Służby Więziennej, (...) -631)

Z drugiej strony wskazano jednak (Beata Baran op. cit.), że „sąd pracy nie może natomiast w wyroku wydanym w następstwie złożenia powództwa (odwołania) w trybie art. 263 ustawy o SW uchylić wymierzonej w orzeczeniu kary dyscyplinarnej i orzec łagodniejszej, gdyż ani powołany przepis, ani kodeks postępowania cywilnego nie statuują tego rodzaju uprawnienia. Takie rozstrzygnięcie w wyroku sądowym stanowiłoby ingerencję – bez ustawowej podstawy – w kompetencje organów dyscyplinarnych.”

Sąd Apelacyjny nie podziela ostatniego stwierdzenia. Nie jest ono także w pełni adekwatne do okoliczności sprawy.

Należy mieć na względzie, że ani ustawa o Służbie Więziennej, ani przepisy Kodeksu postępowania cywilnego (art. 459-477^{7a} k.p.c.) nie określają treści merytorycznego rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji, tak jak o tym stanowi np. art. 477¹⁴ k.p.c. - odnoszący się do spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w przeciwieństwie do modelu sądowo-administracyjnego, umożliwienie w art. 263 ustawy o Służbie Więziennej, wniesienia odwołania do sądu pracy, oznacza nie tylko określenie właściwości sądu

i trybu postępowania według odpowiednich przepisów kodeksu postępowania cywilnego, lecz wpływa także na określenie treści roszczenia z punktu widzenia prawa materialnego.

Trzeba zwrócić uwagę, że np. w doktrynie prawa ubezpieczeń społecznych wskazuje się, iż model odwołań od decyzji organów rentowych (przysługiwanie odwołania do sądu powszechnego) wpływa na ocenę materialno-prawnego charakteru roszczeń wyprowadzanych ze stosunków ubezpieczenia społecznego.

W odniesieniu do wszystkich funkcjonariuszy, za wyjątkiem funkcjonariuszy Służby Więziennej, odwołanie od orzeczenia organu dyscyplinarnego drugiego stopnia przysługuje do sądu administracyjnego. Odmiennosc w zakresie skierowania spraw odwołań w sprawach funkcjonariuszy Służby Więziennej na drogę postępowania przed sądem powszechnym, polega przede wszystkim na tym że sąd powszechny oprócz legalności bada także zasadność rozstrzygnięcia. W tym celu w Kodeksie postępowania cywilnego przewidziano szereg instrumentów, m. in. w zakresie postępowania dowodowego.

Przyjęty model postępowania wpływa zatem ostatecznie także na treść uprawnień materialnych

Jak wspomniano, ani przepisy ustawy o Służbie Więziennej, ani Kodeksu postępowania cywilnego nie wskazują na treść rozstrzygnięcia sądu rozpoznającego odwołanie od orzeczenia kończącego postępowanie dyscyplinarne. Jedynie w art. 221 ust. 1 pkt 4 ustawy o SW mówi się o uchyleniu prawomocnego orzeczenia o wymierzeniu kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby, a w art. 222 ust. - o uchyleniu przez właściwy organ skutków ustania stosunku służbowego.

Żadne przepisy ustawy o SW nie przewidują natomiast wprost możliwości uchylania przez sąd innych kar dyscyplinarnych niż kara wydalenia ze służby. Ta okoliczność pośrednio potwierdza, że sytuacja prawna funkcjonariusza stworzona poprzez prawomocne wymierzenie kary dyscyplinarnej i możliwość wniesienia odwołania do sądu pracy, prowadzi do powstania po stronie funkcjonariusza roszczenia materialno-prawnego o ukształtowanie tej sytuacji prawnej poprzez uchylenie kary dyscyplinarnej, czy też wymierzenie kary łagodniejszej.

Jeszcze raz podkreślić należy, że ustawa o Służbie Więziennej nie tworzy żadnego modelu dotyczącego treści rozstrzygnięć sądu powszechnego wniesionych na skutek odwołania o orzeczeń dyscyplinarnych. Nie są natomiast uprawnione analogie do rozstrzygnięć właściwych postępowaniu administracyjnemu. Trzeba mieć „pożegnać” się z takim przyzwyczajeniem. Bardziej właściwe byłoby skorzystanie z analogii przewidzianych dla postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych., co uczynił sąd pierwszej instancji. Takie rozwiązanie jest w pełni operatywne i rozwiązuje niemal wszystkie możliwe problemy związane z postępowaniem dyscyplinarnym funkcjonariuszy przez sądem powszechnym. Tym niemniej analogia do postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie jest potrzebna, wobec istnienia materialno-prawnego roszczenia o uchylenie kary lub wymierzenie kary łagodniejszej.

Należy zwrócić uwagę, że za wskazanym rozwiązaniem przemawia spójność instytucji przyjętych w ustawie. W świetle art. 241 ust. 4 ustawy o SW, wątpliwe byłoby bowiem wymierzenie jakiegokolwiek kary, gdyby wyrok uchylający karę dyscyplinarną uprawomocnił się po upływie roku od popełnienia czynu dyscyplinarnego.

Za przyjętym rozwiązaniem przemawia też treść żądania apelacji, które zmierzało do zmiany wyroku sądu pierwszej instancji i oddalenie powództwa, bądź też zmiany wyroku i orzeczenia jednej z kar wymienionych w art. 232 pkt 2-6 ustawy o SW.

W tym stanie rzeczy na podstawie art. 386 §1 k.p.c. wyrok sądu pierwszej instancji podlegał zmianie.

O kosztach orzeczono na podstawie art., 100 zd. 1 k.p.c. Apelacja została uwzględniona w zakresie alternatywnego żądania pozwanego, ale treść wyroku jest zgodna także ze stanowiskiem powodów (k. 113 v.). Stwierdzili oni bowiem, że odpowiednia jest każda kara, za wyjątkiem wymierzonej w postępowaniu dyscyplinarnym.